

CERTIFIERAD BIOGÖDSEL

SPCR 120

Gödselmedel med garanterad kvalitet
med foder- och livsmedelsursprung

Kvalitetscertifierad
Snabb kväveverkan
Positivt för markens mikroliv

VAD ÄR BIOGÖDSEL?

I samhället uppstår hela tiden organiskt avfall från olika verksamheter. Det kan vara matrester från hushåll och restauranger, restprodukter från livsmedelsindustrin eller stallgödsel från djurbesättningar. Organiskt avfall är rikt på både energi och växtnäring. I en biogasanläggning övergår energin i avfallet till biogas (metan) i en process kallad rötning. Biogasen kan sedan användas till exempel som fordonsbränsle eller som uppvärmning. Samtidigt frigörs växtnäringen i avfallet och blir växttillgängligt. Tack vare att biogasprocessen sker i slutna röttkammare stannar växtnäringen kvar i den rötade slutprodukten som kallas biogödsel.

I stort sett all biogödsel som produceras i Sverige avsätts inom lantbruket och på så sätt återvinns växtnäringen till ny odling.

BIOGÖDSEL HAR FLERA FÖRDELAR

Lantbrukare som använder biogödsel har övervägande mycket goda erfarenheter av biogödseln. Biogödsel är generellt bättre än exempelvis flytgödsel när det gäller egenskaper som lukt, smittämnen och spridbarhet. Biogödseln har även utvärderats i flera fältförsök förlagda mellan Skåne och Mälardalen. Resultaten från försöken visar på en kväveeffekt på mellan 90-100 % av mineralgödslad mark. I praktisk odling och försök har man noterat en snabbare

kväveverkan av biogödsel jämfört med flytgödsel. Resultat från markbördighetsförsök pekar på att biogödsel även gynnar markens bördighet, inte minst markens mikroliv. Innehållet av växtnäringsämnen och deras inbördes förhållande varierar en del mellan biogasanläggningarna beroende på vilka substrat som anläggningen rötar. Giva och eventuell kompletteringsgödsling ska därför beräknas utifrån växtnäringsanalyserna på den aktuella biogödseln.

RÖTNING - SÅ FUNGERAR DET

I en biogasanläggning utnyttjas olika mikroorganismers förmåga att stegvis bryta ner det organiska avfallet utan tillgång till syre, s.k. rötning. Först värms substratet (materialet som ska rötas) upp till 70 grader i en särskild hygieniseringstank för att döda eventuella sjukdomsframkallande bakterier. Substratet stannar i hygieniseringstanken minst en timme. Om substratet enbart består av vegetabiliska substrat behövs inte hygieniseringssteget.

Därefter går substratet in i röttkammaren där det stannar i 20 dagar eller mer. I en röttkammare är det antingen cirka 37 grader (mesofil rötning) eller cirka 55 grader (termofil rötning). I en mesofil röttkammare tar det längre tid för biogasen att bildas, men innebär en stabilare process. Det finns ingen avgörande skillnad på biogödsel från mesofila och termofila röttkammare.

Biogödsel är lätt att sprida med få eller inga stopp i spridningsutrustningen. Vanligen sprids gödseln med släpplangspridare eller med myllningsaggregat. Biogödseln sprids vanligen från sådd fram till att grödan blivit ca 20 cm hög. En fördel med spridning i växande gröda är att marken bär de tunga transporterna bättre.

CERTIFIERINGSSYSTEM FÖR BIOGÖDSEL - SPCR 120

Det finns sedan år 1999 möjlighet för biogasanläggningar att certifiera sin biogödsel enligt ett kvalitetssystem som heter SPCR120. Certifieringssystemet innebär att kvaliteten på biogödseln säkras och att anläggningarna revideras av extern revisor. I certifieringssystemet synar man hela kedjan från substrat (råvara) till slutprodukt, så att en certifierad biogödsel uppfyller högt ställda krav på bland annat smittskydd, ursprung och lågt metallinnehåll.

Kvalitetskraven i certifieringssystemet är fastlagda av en styrgrupp som är brett sammansatt med representanter från olika delar av jordbruks-, livsmedels- och avfallsbranschen. Regelbundna kontroller säkerställer att biogödseln fortlöpande uppfyller kraven i certifieringsreglerna. Kontrollerna utgörs dels av tillverkarens egenkontroller och dels övervakande kontroller utförda av certifieringsorganet.

Certifierad biogödsel har rätt att bära märket ”CERTIFIERAD ÅTERVINNING”. Produkter som bär märket har alltid en innehållsdeklaration som anger:

- Produktionsanläggning
- Produktionsansvarig
- Ingående substrat (råvaror), tillsatsmedel och processhjälpmedel i vikts- eller volymprocent
- Råd och anvisningar för användning av biogödsel
- Att ställda miljökrav på tungmetaller, smittskydd och synliga föroreningar uppfylls
- Datum då redovisade parametrar senast reviderades

Inga fraktioner från VA-sektorn accepteras i biogödsel.

Den certifierade biogödseln består av rena, källsorterade substrat från exempelvis:

- Lantbruk, t ex gödsel och energigrödor
- Hushåll, storkök och restauranger
- Livsmedelsrelaterad detaljhandel och grossistverksamhet
- Restprodukter från livsmedelsindustrin
- Växthus, handelsträdgårdar och liknande

VARFÖR CERTIFIERAD BIOGÖDSEL?

Stora delar av livsmedelsindustrin och lantbruksnäringen ställer krav på att biogödseln som används ska vara certifierad.

Läs mer på www.biogodsel.se

Biogödsel luktar betydligt mindre än exempelvis flytgödsel vid lagring och vid spridning. Den minskade lukten kan ha stor betydelse för möjligheten att sprida biogödsel då åkern gränsar intill bebyggelse. Tack vare hygieniseringen är biogödseln garanterat fri från bakterier som Salmonella och EHEC.

KONTAKTA ANLÄGGNINGEN

Vill du tillhöra den ökande skaran lantbrukare som använder biogödsel i växtodlingen? Första steget är att kontakta den biogödselansvarige på din närmaste anläggning. En lista på biogasanläggningar som producerar certifierad biogödsel hittar du på biogodsel.se.

Teckna gärna avtal

För att veta vilka gödselmedel man har att tillgå i växtodlingen bör man skriva avtal med biogasanläggningen. Avtalen anger hur mycket biogödsel lantbrukaren ska ta emot samt vid vilken tidpunkt leverans ska ske. Under våren är efterfrågan ofta större än tillgången och utan avtal riskerar man bli utan biogödsel. Har du tillgång till egen lagring ökar chansen att du får leverans av biogödsel.

LÄS MER OM BIOGÖDSEL

- www.biogodsel.se
- www.avfallsverige.se/kunskapsbanken/certifierad-atervinning/ - här finns bland annat certifieringsreglerna och en årlig rapport över biogödselmängder och dess kvalitet.
- **Faktablad om biogödsel.** Hushållningssällskapet, 2013 (finns bl.a. på biogodsel.se)
- **Sammanställning av resultat från försök med biogödsel i norra Europa** Bergström-Nilsson, Sara. (2015) . Avfall Sverige, 2015:29
- **Matavfallets väg från bord till jord – en översiktlig kartläggning av olika insamlingssystem för källsorterat matavfall från hushåll.** Anderzén, Christina m.fl. (2015) Avfall Sverige 2015:15